RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, dnia 22 kwietnia 2015 r.

VII.534.31.2015.MO

Pan
Tomasz Szubiela

Podsekretarz stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

Szanowny Panie Ministrze

W dniu 1 marca 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. 2014, poz. 1741 ze zm.). **Zgodnie z jej przepisami, od dnia 2 marca 2015 r. większość urzędów stanu cywilnego zaczęła korzystać z systemu teleinformatycznego „Źródło", w którym prowadzony jest rejestr stanu cywilnego.**

Z doniesień prasowych wiadomo jednak, że od samego początku urzędnicy pracujący w urzędach stanu cywilnego mieli problemy z obsługą tego systemu. Jak donosili dziennikarze, po uruchomieniu w urzędach nowego systemu „Źródło", ujawniło się kilkaset błędów, co miało poważny wpływ na sprawność obsługiwania obywateli (G. Kwolek, *RMF24: Setki błędów w nowym rejestrze państwowym a MSW ogłasza sukces* , tekst z dnia 2 marca 2015 r., dostępny na http://m.interia.pl/fakty/news,nId,1681717). Zdaniem Pana Ministra, którego słowa powołano w podanym artykule prasowym, problemy te były przejściowe i wynikały głównie z braku doświadczenia urzędników. Bardzo podobne informacje przekazywane były także w innych materiałach prasowych. Donoszono na przykład, że „Nowy system informatyczny, który miał obsługiwać te [tj. urzędy stanu cywilnego] instytucje w całej Polsce, nie działa. Mieszkańcy mają ogromne problemy z rejestracją zgonów i narodzin". (tekst *Klapa nowego systemu w USC. Nie mogą zarejestrować zgonów i narodzin,* z dnia 2 marca 2015 r. zamieszczony na stronie internetowej:

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Tel. centr. (+48 22) 55 17 700
Infolinia obywatelska 800 676 676
biurorzecznika@brpo.gov.pl
www.rpo.gov.pl

http://kielce.gazeta.pl/kielce/1,47262,17504841,Klapa_nowego_systemu_w_USC__Nie_moga_zarejestrowac.html#ixzz3XTPWwIys).

Pomimo upływu czasu, mimo zapewnień Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o przejściowym charakterze niedogodności związanych z obsługą systemu, także pod koniec marca i na początku kwietnia 2015 r. odnotowywane były problemy z jego sprawnym funkcjonowaniem. W jednym z artykułów opisano przypadek pojawiania się systemie danych osób zmarłych (tekst, *RMF FM: poważny błąd Systemu Rejestrów Państwowych* tekst z dnia 31 marca 2015 r.; dostępny na http://m.onet.pl/wiadomosci/kraj,hs8zcs). Przy czym zaistnieć tu mogą dwie sytuacje. Dane te pojawiają się w wyniku braku automatycznej zmiany rejestru PESEL przy wprowadzaniu aktu zgonu osoby zmarłej już po wprowadzeniu nowego systemu, bądź też - na skutek nieuwzględnienia w systemie faktu śmierci osób zmarłych - przed dniem wprowadzenia do systemu. Sytuacje te, jak zauważają dziennikarze, mogą prowadzić do wykorzystywania dowodów osób zmarłych w celach oszustw finansowych, a także do ujęcia nieżyjących obywateli na listach wyborczych.

Z kolei w jednym z ostatnich tekstów (*System 'Źródło'. Urzędnicy: 'My go nazywamy systemem 'Bagno'* z dnia 8.04.2015 r., tekst dostępny na stronie internetowej http://m.lublin.gazeta.pl/lublin/1,106513,17721060,System__Zrodlo___Urzednicy___My_go_nazywamy_systemem.html), opisano przykład urzędu stanu cywilnego w Lublinie, gdzie nie można zrealizować wniosków o wydanie dowodów osobistych z powodu niemożności naniesienia drobnych poprawek, np. wprowadzenia znaków diakrytycznych w nazwie miejscowości urodzenia, w sytuacji, gdy wnioskodawca znajdujący się w innej części kraju, chciałby na miejscu dokonać wymiany dowodu osobistego. Problem polega na tym, że urzędnicy przyjmujący wniosek nie mogą dokonać samodzielnie takiej zmiany, ale muszą wysłać wniosek o jej dokonanie do właściwego urzędu prowadzącego akta stanu cywilnego. Przykład Lublina pokazuje, że opisane wyżej problemy w funkcjonowaniu systemu, przekładają się z jednej strony na zwiększenie pracy urzędników, którzy muszą pracować w nadgodzinach, a z drugiej do poszukiwania innych rozwiązań mających na celu rozładowanie nagromadzonych wniosków, w drodze na przykład powołania dwóch nowych kierowników urzędu stanu cywilnego, jako osób uprawnionych do nanoszenia poprawek.

Kolejny problem łączący się z koniecznością nanoszenia poprawki w systemie, a przez to wydłużenia czasu potrzebnego do załatwienia wniosku obywatela, opisywany przez dziennikarzy w powołanym artykule, dotyczy nazwiska wnioskodawcy, zwłaszcza w przypadku osób niezamężnych, gdzie wiadomo, że nazwisko tej osoby jest jednocześnie nazwiskiem rodowym. Mimo tego, w razie pozostawieniu luki w miejscu rubryki „nazwisko rodowe", system nie dopuszcza takich wniosków, generując potrzebę naniesienia poprawki.

Dodatkowe problemy, powodujące wydłużenie czasu wyczekiwania na załatwienie wniosku, pojawiają się w razie wysłania prośby o dokonanie naniesienia poprawki w systemie teleinformatycznym do gminy, która z niego nie korzysta.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1648), uprzejmie **proszę Pana Ministra o przedstawienie Rzecznikowi wyjaśnień w niniejszej sprawie, w tym także o przesłanie aktualnych informacji w sprawie funkcjonowania rejestru stanu cywilnego prowadzonego przez Ministra Spraw Wewnętrznych w systemie teleinformatycznym. Proszę także o informację, czy problemy, z jakimi do tej pory borykały się urzędy stanu cywilnego, zostały już rozwiązane, a jeżeli nie, proszę o poinformowanie, jakie środki ma zamiar podjąć Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w celu wyeliminowania ewentualnych zagrożeń dla praw obywateli wynikających z niewłaściwego funkcjonowania tego systemu.**

Z poważaniem,

Podpis na oryginale